

1882-1891: Schottola-korszak

A gumiipar kialakulása szorosan összefügg a kaucsuk – a „fák könnye” – európai megismerésével. Régészeti kutatások szerint az amerikai őslakosok már a 6. században használták a kaucsukfa tejszerű nedvét. Az Újvilág felfedezői azonban kezdetben kevésbé figyeltek fel rá. Csak 1745-ben írta le részletesen a növény tulajdonságait Charles-Marie de La Condamine francia természettudós, aki ezzel Európában is ismertté tette a kaucsukot. Az első ipari gumifeldolgozó üzem 1825-ben jött létre Angliában. A modern gumiipar megszületése azonban az amerikai Charles Goodyear nevéhez fűződik. 1839-ben felfedezte, hogy a kénnel szennyezett kaucsuk hevítés hatására stabil, rugalmas anyaggá – vulkanizált gumivá – alakul. A találmányt 1839. február 24-én jegyezték be az Egyesült Államokban.

Hazánk első gumiipari üzemét Kölle Károly és Jung Keresztély alapította 1844-ban „Első Magyar Rugany-mézőga Gyár” néven, a mai Baross utca területén. Az üzem a szabadságharc bukásáig működött. A kiegyezést követően a magyar ipar fejlődésnek indult, ám az osztrák és cseh ipar fejlettebb színvonala, valamint a közös vámterület sokáig hátráltatta a hazai ipar kibontakozását. A magyar kormány ezért 1881 és 1907 között négy ipartámogatási törvényt alkotott, amelyek célja a hazai ipar megerősítése volt.

A Magyar Ruggyantaárugyár 1893-ban.

Különösen azokat az iparágakat támogatták, amelyek képesek voltak kiváltani az importtermékeket, mindeneke előtt a vasút, a bányászat és a mezőgazdaság számára szükséges iparcikkek gyártását.

A csehországi születésű Schottola Ernő már 1877-ben közkereseti társaságot alapított Neoschill Alajossal, amely ruggyanta- és gépkereskedelemmel foglalkozott. Az 1881-es ipartámogatási törvény kihirdetése után, 1882. február 17-én önálló vállalatot jegyeztetett be. A korabeli Külső-Kerepesi úton – a mai Kerepesi út mentén – 6773 négyszögöl területű telket vásárolt gumitermékek gyártására. A gyártelep rendkívül elhanyagolt területen feküdt.

A mai Kerepesi út akkor még földút volt, amely esős időben vagy télen szinte járhatatlanná vált; kövezésére csak 1910-ben került sor. A telep megközelítése a Tattersall (Lóvásártér) palánkkerítése mellett vezető úton történt. A vasúti hídon túl fatelepek helyezkedtek el. A gyárterületet a vasút és a lóversenypálya felől palánkkerítés határolta, a temető irányába azonban nyitott volt. A Kerepesi útról nézve a telep inkább egy nagy gödörre emlékeztetett; a területen több mélyedés volt, néhány barakk és néhány kisebb téglapépület állt.

Schottola gyárának berendezései kezdetben rendkívül egyszerűek voltak. A műhelyben egy 800 mm-es hengerszék, egy tömlő-vulkanizáló kazán – amelynek vége a szabadba nyúlt, földdel betakarva –, két darab, 600×400 mm-es prés, valamint egy kisebb álló vulkanizáló kazán működött. A telep egészére a rendezetlenség volt jellemző: a terület sáros, piszkos volt, ami komoly nehézséget jelentett a minőségi termelés számára.

Az állami támogatás megszerzése sem ment könnyen. Schottola az alapítás után két évvel nyújtotta be első támogatási kérelmét, de csak hat évvel később, 1890-ben sikerült elnyernie az állami hozzájárulást a gyár felépítéséhez. A támogatás az üzembe helyezéstől számítva tíz évre biztosított különféle kedvezményeket.

Ugyanebben az évben Schottola négyéves szerződést kötött a Magyar Államvasutakkal (MÁV). A megállapodás értelmében a gyár jelentős mértékben biztosította volna a vasút gumialkatrész-szükségletét. Az állami támogatás, a tízéves pénzügyi kedvezmény és a MÁV-szerződés azonban felkeltette két osztrák bank érdeklődését is.

Végül 1891 novemberében az Österreichisch-Amerikanische Gummiwerke AG által 1890. december 31-én alapított Magyar Ruggyantaárugyár – a Magyar Ipari és Kereskedelmi Bank közvetítésével, a kereskedelmi miniszter jóváhagyásával – megszerezte a Kerepesi úti gyárat a hozzá kapcsolódó kedvezményekkel együtt.

Schottola Ernő határozottan tiltakozott a tulajdonosváltás ellen, ám nehéz pénzügyi helyzete miatt végül kénytelen volt elfogadni azt. Ezt követően elsősorban kötszer- és vattagyárával foglalkozott. Cége levelezésének fejlécében azonban továbbra is büszkén hirdette: „Schottola Ernő, a ruggyanta (gumi) gyártás meghonosítója.”